

Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi

Figen ÇALIŞKAN^a

ÖZET

Amaç: Amaç: Yenilikçi, eleştirel düşünme ve duygusal zeka becerilerine sahip bir hemşire ve hemşirelik öğrencisi hastalarının gereksinimlerini tanımlayabilir ve bunları karşılayabilmek adına yeni ürünleri, yeni uygulamaları geliştirmek için yaratıcılığını kullanabilir, karşılaştıkları karmaşık sorunları farklı açılardan değerlendirebilir. Bu çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. **Yöntem:** Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı araştırma tipindedir. Bir eğitim ve araştırma hastanesinde klinik uygulama yapan 422 hemşirelik öğrencisi araştırmaya dahil edildi. Veriler, 28 Kasım 2022-10 Mart 2023 tarihleri arasında, Kişisel Bilgi Formu, Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği kullanılarak elde edildi. Verilerin analizinde, Number Cruncher Statistical System 2007 programı kullanıldı. **Bulgular:** Hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması 20.77±1.73 yıl idi. Öğrencilerin Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği toplam puan ortalaması 132.81±14 ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği toplam puan ortalaması 65.01±9.40'tır. Hemşirelik öğrencilerinin "duyguların değerlendirilmesi" alt boyut ortalama puanları ile "fikir önderliği" alt boyut ortalama puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı negatif yönlü ilişki saptanmıştır. **Sonuç:** Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâlarının ortalama puanının üzerinde, bireysel yenilikçilik özelliklerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelik öğrencilerinin duyguları değerlendirmeleri arttıkça fikir önderliklerinin azaldığı görülmüştür. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve bireysel yenilikçilik özelliklerinin yüksek olması önemlidir. Bu nedenle okullarda müfredata hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve bireysel yenilikçilik özelliklerinin artırılmasına yönelik derslerin eklenmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yenilikçi, duygusal zeka, hemşirelik öğrencisi

An investigation of emotional intelligence and individual innovativeness levels of nursing students

ABSTRACT

Objective: Objective: A nurse and nursing student with innovative, critical thinking and emotional intelligence skills can diagnose the needs of their patients and use their creativity to develop new products, new practices to meet them, and evaluate the complex problems they face from different perspectives. The study was carried out to determine the relationship between nursing students' emotional intelligence and individual innovativeness levels. **Methods:** This research is descriptive and correlational research type. A total of 422 nursing students who were doing clinical practice in a training and research hospital. Data were collected from 28 November 2022 to 10 March 2023 using the Questionnaire Form, Revised Schutte Emotional Intelligence Scale and Individual Innovativeness Scale. Data were analyzed using Number Cruncher Statistical System 2007 program. **Results:** The mean age of the nursing students was 20.77±1.73 years. The mean total score of the Revised Schutte Emotional Intelligence Scale of the students was 132.81±14.00 and the mean total score of the Individual Innovativeness Scale was 65.01±9.40. There was a statistically significant negative correlation between the mean score of the "evaluation of emotions" subscale and the mean score of the "idea leadership" subscale of nursing students. **Conclusion:** The emotional intelligence of nursing students was above the mean score and their individual innovativeness was low. In addition, it was observed that as nursing students' evaluation of emotions increased, their opinion leadership decreased. The nursing students have high emotional intelligence and individual innovativeness is important. For this reason, it may be recommended to add courses to the curriculum in schools to increase the emotional intelligence and individual innovativeness characteristics of nursing students.

Keywords: Innovative, emotional intelligence, nursing student

Geliş Tarihi: 20.08.2023

Kabul Tarihi: 04.12.2023

^aTrakya Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Hemşirelik Eğitimi Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye, e-posta:

figencaliskan@trakya.edu.tr ORCID: 0000-0002-5086-3571

Sorumlu Yazar/Correspondence: Figen Çalışkan e-posta: figencaliskan@trakya.edu.tr

Atıf/Citation: Çalışkan F. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi. *Sağlık ve Yaşam Bilimleri Dergisi* 2023;5(3):139-145.

GİRİŞ

Bilimsel ve teknolojik yenilikler yaşamımızın her alanında yaşanmakta ve bu durum sağlık bakım uygulamalarının ve sağlık alanındaki bilgilerin de hızla değişmesine yol açmaktadır. Yaşanan bu yenilik ve değişimler karşısında hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerinin de sahip oldukları bilgi ve becerileri sürekli yenilemelerini, duygusal zekaya sahip olmalarını ve yenilikçi davranışları benimsemelerini önemli hale getirmiştir.^{1,2} Yenilikçilik, elde edilen değerli ve yeni bilgileri somut hale getirip toplumun yararlanabileceği ürüne, hizmete vb. dönüştürmeyi ifade etmektedir.¹

Yenilikçi bir davranış sergilemek aynı zamanda duygusal zeka ile ilgilidir. Yenilikçi, eleştirel düşünme ve duygusal zeka becerilerine sahip bir hemşire ve hemşirelik öğrencisi hastalarının gereksinimlerini tanımlayabilir ve bunları karşılayabilmek adına yeni ürünleri, yeni uygulamaları geliştirmek için yaratıcılığını kullanabilir, karşılaştıkları karmaşık sorunları farklı açılardan değerlendirebilir. Bunun için öncelikle hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri süresince eleştirel düşünebilen, duygusal zeka becerilerine sahip, yeniliğe açık, yeniliğe direnç göstermeyen bireyler olarak yetiştirilmesi gerekmektedir.³⁻⁵

Hemşirelik mesleği insanlarla birebir ilgilenen bir meslektir. Duygusal zekâ, hemşirelerin bakım sürecinden kaynaklanan duyguları yönetmelerini ve diğer kişilerle iletişim ve ilişki kurmalarını kolaylaştırmaktadır.⁶ Bu nedenle, eğitimcilerin hemşirelik öğrencilerini mesleki eğitimlerinde mezun olduktan sonra meslek hayatlarında karşılaşılabilecekleri zorluklarla yüzleşmeye hazırlarken, hem kişisel hem de profesyonel yaşamda önemli olan duygusal zekanın geliştirilmesinin gerekliliği üzerinde durulmaktadır.⁷

Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekaları ve bireysel yenilikçilikleri ile ilgili çalışmalar yapılmış olsa da⁶⁻¹⁰ duygusal zeka ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceleyen koyan bir araştırmaya ulaşılamamıştır. Bu açıdan, hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesinin amaçlandığı bu araştırma hem literatüre hem de yeni uygulamalara katkı sağlaması açısından önem taşımaktadır.

YÖNTEM

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin ve aralarındaki ilişkinin belirlenmesi olup, aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır.

1. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka düzeyleri nedir?
2. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeyleri nedir?
3. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zeka ile bireysel yenilikçilik düzeyleri arasında ilişki var mı?

Araştırmanın Tasarımı

Araştırma, tanımlayıcı ve ilişki arayıcı araştırma tipindedir. Araştırmanın evrenini, İstanbul il merkezinde bulunan bir eğitim ve araştırma hastanesinde klinik uygulama yapan 435 hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Çalışmaya İstanbul ilinde yer alan kamu ve vakıf üniversitelerinde mesleki eğitim alan hemşirelik bölümü lisans düzeyi öğrencileri dahil edildi. Çalışmada örneklem seçimine gidilmemiş olup evrenin tamamının çalışmaya katılması planlandı. Buna karşılık araştırma, araştırmaya katılmayı kabul eden 422 hemşirelik öğrencileri ile gerçekleştirildi. Böylece evrenin %97'sine ulaşıldı.

Veri Toplama

Verilerin elde edilmesinde; Kişisel Bilgi Formu, Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği (GGSDZÖ) ve Bireysel Yenilikçilik Ölçeği'nden (BYÖ) yararlanıldı.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından literatür doğrultusunda geliştirilmiştir.^{7,8,11} Formda; hemşirelik öğrencilerinin sosyo-demografik özelliklerini, sınıfını, anne ve babasının eğitim durumunu ve mesleğini belirlemeye yönelik 10 soru yer almaktadır.

Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği (GGSDZÖ): Ölçeğin orijinalini Schutte ve arkadaşları (1998) geliştirmiş olup, Austin, Saklofske, Huang ve McKenney (2004) yeniden düzenlemişlerdir. Tatar ve arkadaşları (2011) ölçeğin Türkçe geçerlilik ve güvenirlik çalışmasını yapmışlardır. Ölçeğin "iyimserlik/ruh halinin düzenlenmesi", "duyguların kullanımı" ve "duyguların değerlendirilmesi" olmak üzere üç alt boyutu ve 41 maddesi bulunmaktadır. Ölçek Likert tipinde beş derecede: "Kesinlikle Katılmıyorum: 1, Katılmıyorum: 2, Kararsızım: 3, Katılıyorum: 4, Kesinlikle Katılıyorum: 5" olarak puanlanmaktadır. Ölçekten alınan toplam puan ortalaması arttıkça duygusal zeka düzeyinin de arttığını göstermektedir. Tatar ve arkadaşlarının çalışmasında ölçeğin Cronbach's alfa güvenirliği 0.82 belirlenmiştir.¹² Bu çalışmada ise ölçeğin alt boyutlarının Cronbach's alfa katsayıları 0.85, 0.71 ve 0.88, toplam GGSDZÖ'nün Cronbach's alfa katsayı 0.83'tür (Tablo 1). Buna göre ölçeğin yüksek derece güvenilir olduğu söylenebilir.

Bireysel Yenilikçilik Ölçeği (BYÖ): Ölçeğin orijinal hali "Individual Innovativeness Scales (II)" olup Hurt ve arkadaşları 1977 yılında geliştirmişler, 2017 yılında

Sarıoğlu Kemer ve Altuntaş Türkçe geçerlilik ve güvenilirlik çalışmasını yapmışlardır. Beşli Likert tipine olan her madde, “Kesinlikle Katılmıyorum: 1, Katılmıyorum: 2, Kararsızım: 3, Katılıyorum: 4, Kesinlikle Katılıyorum: 5” olarak puanlanmaktadır. Ölçekten 18- 90 arası puan alınmaktadır. Ölçekten 57 ve altı puan alınması “gelenekçiler”, 58-65 puan “kuşkucular”, 66-74 puan “sorgulayıcılar”, 75-81 puan “öncüler”, 82 ve üstü puan yenilikçiler olarak sınıflandırılmaktadır. Orjinal ölçeğin Cronbach’s alfa katsayısı 0.89 olarak belirlenmiştir.¹³ Bu çalışmada ise ölçeğin alt boyutlarının Cronbach’s alfa katsayıları 0.84, 0.82 ve 0.74, toplam BYÖ’nün Cronbach’s alfa katsayı 0.83’tür (Tablo 1). Buna göre ölçeğin yüksek derece güvenilir olduğu söylenebilir.

Veriler, araştırmacı tarafından 28 Kasım 2022-10 Mart 2023 tarihleri arasında katılımcılarla yüz yüze görüşülerek, yaklaşık 18 dakikada doldurulmuştur. Veri kaybının önlenmesi amacıyla katılımcılardan alınan veri toplama aracı araştırmacı tarafından eksiksiz doldurulup doldurulmadığı kontrol edilmiştir. Böylece eksik doldurulan form olmayıp veri kaybı yaşanmamıştır.

İstatistiksel Analiz

Veri analizinde Number Cruncher Statistical System 2007 (Kaysville, Utah, USA) programı kullanıldı. Verilerin analizinde sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma vb. tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanıldı. Normal dağılıma uyan nicel değişkenler için bağımsız gruplarda t testi, tek yönlü varyans analizi ve Bonferroni düzeltmeli ikili karşılaştırmalar, normal

dağılıma uymayan değişkenlerin karşılaştırmalarında Mann-Whitney U, Kruskal-Wallis ve Dunn-Bonferroni test kullanıldı. Nitel verilerin karşılaştırılmasında Fisher-Freeman-Halton exact test, nicel değişkenler arası ilişki Pearson ve Spearman korelasyon analizi ile değerlendirildi. P değeri 0.05 altında anlamlı kabul edildi.^{14,15}

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma, bir eğitim araştırma hastanesinde klinik uygulamaya yapan hemşirelik öğrencilerinin özbidirimleri ile sınırlıdır.

BULGULAR

Hemşirelik öğrencilerinin yaşları ortalama 20.77±1.73 yaştır (Minimum: 18, Maksimum: 32). %82.5’i kadın, %99.3’ü bekardır. Öğrencilerin %26’sı 1.sınıf, %23.5’i 2. sınıf, %17.1’i 3. sınıf, %33.4’ü 4. sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %4’ü tek kardeş, %34.6’sı iki kardeş, %24.4’ü 3 kardeş, %37’si ise 4 ve üstü kardeşe sahiptir. Hemşirelik öğrencilerinin kardeşler arası sıralaması incelendiğinde; %37.4’ü ilk, %32’si ikinci, %14.7’si üçüncü, %15.9’u 4 ve daha üzeri sıradadır. Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin %60’ının annesi ilköğretim mezunu, %56.1’inin babası ilköğretim mezunudur. Hemşirelik öğrencilerinin %78.9’unun annesi ev hanımı, %9.2’sinin annesi işçi, %2.8’inin annesi memur, hemşirelik öğrencilerinin %23.7’sinin babası emekli, %23’ünün babası serbest meslek sahibi ve %19.9’unun babası işçidir.

Tablo 1. BYÖ ve GGSDZÖ toplam ve alt boyut puan ortalama, standart sapma ve Cronbach’s Alfa değerleri

GGSDZÖ	Madde sayısı	Ort±SS	Medyan (Min-Maks)	Cronbach’s Alfa
İyimserlik/Ruh Hali	21	80.20±8.69	80 (37-105)	0.85
Duyguların Değerlendirilmesi	13	33.86±8.60	33 (13-63)	0.88
Duyguların Kullanımı	7	18.73±4.72	18 (7-35)	0.71
GGSDZÖ Toplam	41	132.81±14.00	131 (74-203)	0.83
BYÖ	Madde sayısı	Ort±SS	Medyan (Min-Maks)	Cronbach’s Alfa
Fikir Önderliği	7	26.70±4.07	27 (13-35)	0.84
Değişime Direnç	7	21.87±6.48	23 (7-35)	0.82
Risk Alma	4	16.44±2.11	16 (8-20)	0.74
BYÖ Toplam	18	65.01±9.40	65 (35-89)	0.83

GGSDZÖ: Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği, BYÖ: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin GGSDZÖ “İyimserlik/Ruh hali” alt boyutundan ortalama 80.20±8.69 puan (min: 37, maks: 105), “Duyguların Değerlendirilmesi” alt boyutundan ortalama 33.86±8.60 puan (min: 13, maks: 63), “Duyguların Kullanımı” alt boyutundan ortalama 18.73±4.72 puan (min: 7, maks: 35), GGSDZÖ toplam puan ortalama 132.81±14 puan (min: 74, maks: 203) aldıkları belirlenmiştir. GGSDZÖ alt boyutlarının Cronbach’s alfa katsayıları 0.852, 0.710 ve 0.883, toplam Cronbach’s alfa katsayı 0.838’dir (Tablo 1).

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin BYÖ “Fikir Önderliği” alt boyutundan ortalama 26.71±4.09 puan (min: 13, maks: 35), “Değişime Direnç” alt boyutundan ortalama 21.87±6.48 puan (min: 7, maks: 35), “Risk Alma” alt boyutundan ortalama 16.44±2.11 puan (min: 8, maks: 20), BYÖ toplam ortalama 65.01±9.40 puan (min: 35, maks: 89), aldıkları belirlenmiştir. BYÖ alt boyutlarının Cronbach’s alfa katsayıları 0.846, 0.821 ve 0.743, toplam BYÖ’nün Cronbach’s alfa katsayı 0.831’dir (Tablo 1).

Tablo 2. Hemşirelik öğrencilerinin cinsiyetleri, sınıfları ile GGSDZÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

		İyimserlik/Ruh Hali		Duyguların Değerlendirilmesi		Duyguların Kullanımı		Toplam	
		Ort±Ss	Medyan (Min-Max)	Ort±Ss	Medyan (Min-Max)	Ort±Ss	Medyan (Min-Max)	Ort±Ss	Medyan (Min-Max)
Cinsiyet	Kadın	80.78±8.11	80 (37-101)	33.25±8.36	33 (13-62)	18.31±77.49	18 (7-34)	132.34±12.93	130 (74-192)
	Erkek	77.49±10.71	79 (50-105)	36.78±9.21	36 (16-63)	20.74±80.2	20 (11-35)	135.01±18.17	133 (99-203)
	p	0.023*		0.002**		0.001**		0.319	
Sınıf	1	81.44±8.57	81 (57-105)	36.02±9.6	34 (20-63)	20.32±5.79	20 (8-35)	137.77±17.48	134 (110-203)
	2	80.04±8.1	80 (51-99)	33.88±7.48	33 (13-56)	18.26±3.76	19 (9-28)	132.18±9.93	132 (108-178)
	3	81.28±9	81 (37-101)	32.69±7.37	31.5(18-60)	18.17±4.54	18 (7-34)	132.14±13.46	131 (74-192)
	4	78.8±8.92	80 (50-99)	32.79±8.88	32 (15-62)	18.13±4.25	18 (7-33)	129.72±12.71	127 (99-188)
	p	0.186		0.037*		0.008**		0.001**	

*Mann Whitney-U Test, GGSDZÖ: Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği, ^dKruskal Wallis test

Kadın hemşirelik öğrencilerinin GGSDZÖ “İyimserlik/Ruh Hali” alt boyut puan ortalaması erkek hemşirelik öğrencilerden yüksektir (p=0.023; p<0.05). Erkek hemşirelik öğrencilerinin “Duyguların Değerlendirilmesi” ve “Duyguların Kullanılması” alt boyut puan ortalamalarının kadın hemşirelik öğrencilerinden yüksek olması istatistiksel olarak anlamlıdır (p=0.002; p<0.01). GGSDZÖ toplam puan ortalamaları ile hemşirelik öğrencilerinin cinsiyetleri arasında ise istatistiksel bakımdan anlamlı fark bulunmamıştır (p>0.05) (Tablo 2).

Öğrencilerin okudukları sınıflar ile GGSDZÖ “Duyguların Değerlendirilmesi”, “Duyguların Kullanımı” alt boyutları ve toplam ortalama puanları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlıdır (sırasıyla p=0.037; p=0.008; p=0.001; p<0.05). Yapılan ikili karşılaştırmalar sonucunda; 1. sınıfta okuyan hemşirelik öğrencilerinin alt boyut ortalamalarının, 4. sınıfta okuyan hemşirelik öğrencilerinden yüksek olduğu belirlenmiştir (sırasıyla; p=0.010; p=0.011; p=0.001; p<0.05) (Tablo 2).

Tablo 3. Hemşirelik öğrencilerinin yaşları ile GGSDZÖ toplam ve alt boyut puan ortalamalarının karşılaştırılması

	Yaş
İyimserlik/Ruh Hali	r^2
	p
Duyguların Değerlendirilmesi	r^2
	p
Duyguların Kullanımı	r^2
	p
Toplam	r^2
	p

**p<0.01

[†]Pearson korelasyon analizi

GGSDZÖ: Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği

Hemşirelik öğrencilerinin yaşları ile GGSDZÖ “Duyguların Değerlendirilmesi” alt boyut puan ortalaması arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki görülmezken (p>0.05); “İyimserlik/Ruh Hali” ve “Duyguların Kullanımı” toplam puan ve alt boyut ortalamaları arasında negatif yönlü zayıf ilişki bir ilişki belirlenmiştir ve istatistiksel olarak anlamlıdır (r:-0.135; p<0.01; r=-0.101; p<0.05; r:-0.189; p<0.05). Hemşirelik öğrencilerinin annelerinin ve babalarının eğitim durumları ile GGSDZÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı bir fark belirlenmemiştir (p>0.05). Hemşirelik öğrencilerinin yaşları, cinsiyetleri, sınıfları, annelerinin ve babalarının eğitim durumları ile BYÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı bir fark yoktur (p>0.05) (Tablo 3).

Tablo 4. Hemşirelik öğrencilerinin BYÖ ile GGSDZÖ toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasındaki ilişki

		BYÖ			
		Fikir Önderliği	Değişime Direnç	Risk Alma	BYÖ Toplam
GGSDZÖ	İyimserlik/Ruh Hali	r^2	-0.020	-0.060	-0.022
		p	0.677	0.222	0.659
	Duyguların Değerlendirilmesi	r^2	0.104	-0.064	0.056
		p	0.033*	0.191	0.255
	Duyguların Kullanımı	r^2	0.074	-0.075	0.020
		p	0.132	0.123	0.689
	GGSDZÖ Toplam	r^2	0.083	-0.085	0.037
		p	0.089	0.079	0.455

GGSDZÖ: Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zeka Ölçeği

BYÖ: Bireysel Yenilikçilik Ölçeği

[†]Pearson korelasyon analizi

Öğrencilerin GGSDZÖ “Duyguların Değerlendirilmesi” alt boyut ortalama puanları ile BYÖ “Fikir Önderliği” alt boyut ortalama puanları arasında negatif yönlü güçlü düzeyde istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($r=0.104$; $p=0.033$; $p<0.05$). GGSDZÖ “İyimserlik”, “Duyguların Kullanımı” toplam ve alt boyut puan ortalamaları ile BYÖ “Değişime Direnç”, “Risk Alma” toplam ve alt boyut puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki görülmemiştir ($p>0.05$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada, araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâlarının ortalama puanının üzerinde olduğu belirlendi. Yine duygusal zekânın alt boyutları olarak hemşirelik öğrencilerinin iyimserlik/ruh halini yönetme, duygularını değerlendirme ve duygularını kullanma konusunda orta düzeyde oldukları saptandı. Ceylantekin ve Öcalan’ın¹¹, El dahshan ve arkadaşlarının⁷, Gümüştekin ve Kaya’nın¹⁰, Talman ve arkadaşlarının¹⁶ hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarda da benzer sonuçlar elde etmişlerdir. Duygusal zekâ, hemşirelik uygulamalarının her aşamasında, eğitimde, yönetimde önemli olup duygusal zekâyâ sahip hemşirelerin hem kaliteli hemşirelik bakımı sunması hem de hasta, yakınları ve diğer sağlık ekibi üyeleriyle iletişimi ile ilişkilidir.¹⁷ Duygusal zekâ, hemşirelik öğrencilerinin stresli ve yorucu olabilen ve kolayca tükenmişlik duygusu yaşanmasına yol açabilen hemşirelik uygulama süreçlerinin duygusal talepleriyle başa çıkımalarında yardımcı olabilir.¹⁸ Bu nedenle bu bulgu lisans eğitimleri süresinde hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâlarının geliştirilmesi üzerine çalışmalar yapılmasının gerekli olduğunu düşündürmüştür.

Kadın hemşirelik öğrencilerinin “İyimserlik/Ruh Hali” alt boyut puan ortalaması erkek hemşirelik öğrencilerine göre; erkek hemşirelik öğrencilerinin de “Duyguların Değerlendirilmesi” ve “Duyguların Kullanılması” alt boyut ortalama puanları, kadın hemşirelik öğrencilerine göre istatistiksel olarak anlamlı yüksek saptanmıştır. Gümüştekin ve Kaya’nın¹⁰, Li ve arkadaşlarının¹⁹ çalışmasında kadın öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri erkek öğrencilere göre yüksek olduğu belirlenmiştir. Ruiz-Fernández ve arkadaşlarının⁶ çalışmasında ise cinsiyete göre farklılık olmadığı belirlenmiştir. Hemşirelik öğrencileri ile yapılan çalışmalarda farklı sonuçlar elde edildiği görülmekte olup bu çalışmaya katılan kadın hemşirelik öğrencilerinin ruh halini erkeklere göre daha iyi yönetebildiği, buna karşılık erkek öğrencilerin kadın öğrencilere göre duygularını daha iyi değerlendirebildikleri ve kullanabildikleri söylenebilir. Hemşirelik öğrencilerinden 1. sınıfta okuyanların duygusal zekâ düzeyleri 4. sınıfta okuyan hemşirelik

öğrencilerine göre anlamlı düzeyde yüksek saptanmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin yaşlarıyla duygusal zekâ düzeyleri arasında negatif yönde zayıf ilişki saptanmıştır. Buna karşılık Gümüştekin ve Kaya’nın¹⁰ çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin yaş ve sınıf düzeyleriyle duygusal zekâ düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır. Ceylantekin ve Öcalan’ın¹¹ çalışmasında ise hemşirelik öğrencilerinin yaşları ve okudukları sınıf düzeyi arttıkça duygusal zekâ düzeylerinin de arttığı belirlenmiştir. Farklı gruplarla yapılan çalışmalarda farklı sonuçların belirlendiği görülmektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda çalışmada hemşirelik öğrencilerinin yaşları ve okudukları sınıf düzeyi arttıkça duygusal zekâ düzeylerinin azalmasının çalışmaya dâhil olan hemşirelerin okudukları okulların hemşirelik müfredatları nedeniyle olabileceği düşünülmüştür.

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik ölçeği toplam puan ortalaması 65.01 ± 9.40 puan olarak belirlenmiştir. Bu bulgu araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin düşük bireysel yenilikçilik özelliğine sahip olduklarını ve “sorgulayıcı” olduklarını göstermiştir. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özelliklerine yönelik yapılan çalışmalara bakıldığında; Baltacı ve Metin’in⁸ çalışmasında “kuşkucu”, Bodur’un⁹ çalışmasında “sorgulayıcı”, Erol ve arkadaşlarının²⁰ çalışmasında “kuşkucu” ve “geleneksel”, Utli ve Vural Doğru’nun⁴ çalışmasında da “gelenekselci” olduğu görülmüştür. Hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğunun sorgulayıcı bireysel yenilikçi özelliğine sahip olmasının herhangi bir olumsuz durumla karşılaşmamak, hata yapmamak adına yeniliklere karşı sorgulayıcı olduklarını düşündürmüştür.

Hemşirelik öğrencilerinin yaşları, cinsiyetleri, sınıfları, annelerinin ve babalarının eğitim durumları ile bireysel yenilikçilik özellikleri arasında fark olmadığı saptanmıştır. Baksi ve arkadaşlarının hemşirelerle yapmış oldukları çalışmada da bu bulguya benzer şekilde yaş, cinsiyet, ekonomik durum gibi değişkenlerin bireysel yenilikçilik özelliklerini etkilemediği bulunmuştur.¹ Buna karşılık Utli ve Vural Doğru’nun çalışmasında ise cinsiyete, okuduğu sınıfa göre bireysel yenilikçilik özelliklerinin değiştiği belirlenmiştir.⁴ Bireysel yenilikçilik ile ilgili çalışmalarda farklı sonuçlar elde edilmesi, hemşirelik öğrencilerinin kişilik özellikleri, büyüdüğü aile yapısı, çevre gibi farklılıklar nedeniyle olduğu düşünülmüştür. Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekânın “Duyguların Değerlendirilmesi” alt boyutu ile bireysel yenilikçiliğin “Fikir Önderliği” alt boyutu arasında negatif yönlü güçlü düzeyde ilişki olduğu belirlendi. Bu bulgu doğrultusunda; hemşirelik öğrencilerinin duyguların değerlendirilmesi arttıkça, fikir önderliğinin diğer bir ifadeyle yenilikleri hemen benimseyip yenilikler hakkında diğerlerine yol gösterme özelliğinin azaldığını göstermiştir.

SONUÇ

Hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâ ve bireysel yenilikçilik düzeylerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen çalışmada; araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerinin duygusal zekâlarının ortalama puanının üzerinde, iyimserlik/ruh halini yönetme, duygularını değerlendirme ve duygularını kullanma konusunda orta düzeyde oldukları saptandı. Kadın hemşirelik öğrencilerinin iyimserlik/ruh halini yönetmeyi erkek hemşirelik öğrencilerine göre, erkek hemşirelik öğrencilerinin de duygularını değerlendirilmesi ve kullanılmasının kadın hemşirelik öğrencilerine göre daha yüksek olduğu belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin yaşları ve sınıf düzeyleri arttıkça duygusal zekâ düzeyleri azalmaktaydı. Hemşirelik öğrencilerinin düşük bireysel yenilikçilik özelliğine sahip oldukları ve “sorgulayıcı” oldukları belirlendi. Hemşirelik öğrencilerinin duyguları değerlendirmeleri arttıkça fikir önderliklerinin azaldığı belirlendi.

Çalışmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda; hemşirelik uygulamalarında başarı elde etmek, meslek hayatında karşılaşılan sorunlarla başa çıkmak ve yeniliğe açık olmak adına hemşirelik okullarında müfredata öğrencilerin duygusal becerilerin ve yenilikçiliğin geliştirilmesine yönelik derslerin eklenmesi önerilebilir.

Etik Onay

Araştırmada Helsinki Bildirgesi'ne uyulmuştur. Etik kurul izni, Bakırköy Dr Sadi Konuk Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Tarih: 07.11.2022, Sayı: 2022-21-05) alındı. Ayrıca kurum izni, ölçek kullanım izinleri ve araştırmaya katılmayı kabul eden hemşirelik öğrencilerinden gerçekleştirilen görüşmenin başında sözlü ve yazılı izin alınmıştır.

Yazar Katkıları

Çalışma fikri/tasarımı: FÇ

Veri toplama: FÇ

Veri analizi ve yorumlama: FÇ

Literatür tarama: FÇ

Makalenin yazımı: FÇ

Eleştirel inceleme: FÇ

Son onay ve sorumluluk: FÇ

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

KAYNAKÇA

1. Baksi A, Sürücü HA, Kurt G. Hemşirelerin bireysel yenilikçilik davranışları ve bu davranışları

etkileyen faktörlerin incelenmesi. *ACU Sağlık Bil Derg.* 2020;11(2):310-5.

<https://doi.org/10.31067/0.2020.269>

2. Gao L, Lu Q, Hou X, Ou J, Wang M. Effectiveness of a nursing innovation workshop at enhancing nurses' innovation abilities: A quasi-experimental study. *Nurs Open.* 2022;9(1):418-27. <https://doi.org/10.1002/nop2.1080>
3. Barchielli C, Marullo C, Bonciani M, Vainieri M. Nurses and the acceptance of innovations in technology-intensive contexts: the need for tailored management strategies. *BMC Health Serv Res.* 2021;21(639):1-11. <https://doi.org/10.1186/s12913-021-06628-5>
4. Utli H, Vural Doğru B. Hemşirelik ve ebelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik özelliklerinin değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2018; 7(3):23-32.
5. Kaya H, Şenyuva E, Bodur G. The relationship between critical thinking and emotional intelligence in nursing students: A longitudinal study. *Nurse Educ Today.* 2018; 68:26-32. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2018.05.024>
6. Ruiz-Fernández MD, Alcaraz-Córdoba A, López-Rodríguez MM, Fernández-Sola C, Granero-Molina J, Hernández-Padilla JM. The effect of home visit simulation on emotional intelligence, self-efficacy, empowerment, and stress in nursing students. A single group pre-post intervention study. *Nurse Educ Today.* 2022;117:105487. <https://doi.org/10.1016/j.nedt.2022.105487>
7. El dahshan MEA, Elshali SE, El-Kholy SM, Dorgham LS. The relationship among emotional intelligence, stress and coping strategies for nursing students. *Journal of Educational Research and Reviews.* 2020; 8(4):45-56. https://doi.org/10.33495/jerr_v8i4.20.135
8. Baltacı N, Metin A. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik düzeylerinin kanıta dayalı hemşireliğe yönelik tutumları ile ilişkisi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Dergisi.* 2021;9(2):578-93. <https://doi.org/10.33715/inonusaglik.840222>
9. Bodur G. Hemşirelik öğrencilerinin bireysel yenilikçilik (inovasyon) düzeyleri ile girişimcilik eğilimleri arasındaki ilişki. *HSP.* 2018;5(2):139-48. <https://doi.org/10.17681/hsp.349105>
10. Gümüştekin Ö, Kaya F. Hemşirelik öğrencilerinde duygusal zeka ile öz duyarlılık arasındaki ilişki. *Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi.* 2022;6(3):195-205.
11. Ceylantekin Y, Öcalan D. Hemşirelik öğrencilerinin mesleği ile ilgili düşünceleri ve duygusal zeka arasındaki ilişki. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi.* 2020;10(3): 531-8. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.413>
12. Tatar A, Tok S, Saltukoğlu G. Gözden Geçirilmiş Schutte Duygusal Zekâ Ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni.* 2011;21(4):325-38. <https://doi.org/10.5455/bcp.20110624015920>
13. Sarioğlu Kemer A, Altuntaş S. Adaptation of the Individual Innovativeness Scale in nursing profession: Turkish validity-reliability study. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi.*

- 2017;14(1):52-61.
<https://doi.org/10.5222/HEAD.2017.052>
14. Karagöz Y. SPSS 21.1 Uygulama. Biyoistatistik. Ankara: Nobel Yayınevi; 2014.
15. Karasar N. Bilimsel Araştırma Yöntemi. 23. Baskı. Ankara: Nobel Yayınevi; 2012.
16. Talman K, Hupli M, Rankin R, Engblom J, Haavisto R. Emotional intelligence of nursing applicants and factors related to it: A cross-sectional study. *Nurse Educ Today*. 2020;85:104271.
<https://doi.org/10.1016/j.nedt.2019.104271>
17. Lu YL, Shorey S. Nurses' perceptions of emotional intelligence in the clinical setting: A qualitative systematic review. *J Nurs Manag*. 2021;29(8):2453-60.
<https://doi.org/10.1111/jonm.13406>
18. Thomas DS, Natarajan JR. Emotional intelligence among nursing students – An integrated review. *IOSR Journal of Nursing and Health Science*. 2017;6(1):81-89.
<https://doi.org/10.9790/1959-0601078189>
19. Li Y, Li K, Wei W, Dong J, Wang C, Fu Y. et al. Critical thinking, emotional intelligence and conflict management styles of medical students: A cross-sectional study. *Thinking Skills and Creativity*. 2021;40(6):100799.
<https://doi.org/10.1016/j.tsc.2021.100799>
20. Erol Ö, Yacan L, Hayta R, Şahin İ, Yağcı M. Hemşirelik öğrencilerinin yenilikçilik özellikleri ve etkileyen faktörler. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma*. 2018;15(3):142-6.
<https://doi.org/10.5222/HEAD.2018.142>